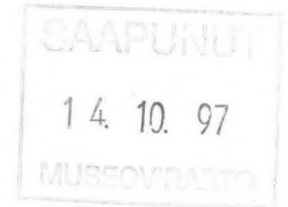

Alueen n. 235/14.10.1997

Kivi-rautakautisten-historiallisen ajan muinaisjäännösten tarkastuskertomuksia:

MJR 081 01 0017

Kunta: HARTOLA	Kylä: Kalho	
Nimi: Nuutilanmäki 1	rautakautinen ? - historiallinen ?	röykkiöalue
Nimi: Nuutilanmäki 2	kivi - rautakautinen - historiallinen ?	asuinpaikka
Nimi: Nuutilanmäki 3	rautakautinen	kuppikivi
Nimi: Nuutilanmäki 4	rautakautinen	kuppikallio

Kartta: 3121 08 ^{KALLIO} Koordinaatit: alueen minimirajat
X: 6819 58-88 Y: 3443 56-78

Kymmeniä röykkiöitä, kivi- ja rautakautista (ja ilm. historiallisen ajan) asuinpaikka-aluetta sekä kuppikivi ja -kallio Kalhonojen kaakkoispuolella, vastapäätä Kalhon kartanoa. Kallioista ja kivikkoista laidunmaata sekä peltoa.

Alue sijaitsee Hartolan kirkosta n. 11,5 km etelälounaiseen, Kalhon kartanosta n. 200-350 m etelään - itään, Kalhonojen eteläpuolella, Nuutilanmäen pohjoisrinteellä ja pelloilla.

Sepänmaa 1997:

Alue löytyi huhtikuussa 1997 kiertäessäni alueella harrastusmielessä Leena Lehtisen kanssa. Erilliset tarkastuskertomukset seuraavilla sivuilla.

Jyväskylässä 29.9.1997

Leena Lehtinen

Timo Sepänmaa

liitteet: - peruskarttaliite
- valokuvaliite

Kunta: HARTOLA
Nimi: Nuutilanmäki 1

Kylä: Kalho
Inv.nro:

Mj.tyyppi: röykkiöalue Luokka: 2
Ajoitus: rautakautinen (+ historiallinen aika ?)

Kartta: 3121 08 Koordinaatit: keskip +/- 100 m
X: 6819 67 Y: 3443 65 Z: 90.0 Z2: 100.0

Kunto: 1 (1=hyvä, 7=tuhoutunut)

Kymmeniä röykkiöitä Kalhonjoen SE-puolella, vastapäätä Kalhon kartanoa.
Kallioista ja kivikkoista laidunmaata.

Tutkija: Lehtinen Leena & Sepänmaa Timo tarkastus vv/kk 1997 / 4-5

Tila: Kalho 081 404 0003 0242 (kunta kylä tila talo)
Omistaja: Carlson, Arno
Osoite: Kalho, 19630 KALHONKYLÄ

Lehtinen & Sepänmaa 1997:

Nuutilanmäen röykkiöalueen löysivät Timo Sepänmaa ja Leena Lehtinen sattumalta ajaessaan Kalhon kylän läpi 13.4.1997. Aluetta tarkastettiin vielä uudestaan huhti-toukokuun vaihteessa, jolloin mukana oli lisäksi hollolalainen arkeologian harrastaja Eero Siljander.

Röykkiöalue on erittäin helppo löytää, koska Kalhon kartanolta kaakkoon kylän keskustaane menevä tie kulkee Nuutilanmäen poikki. Röykkiöalue on kartanoa vastapäätä Kalhonjoen kaakkoispuolella. Joki on nyt kapea mutta edelleen kulkukelpoinen uoma. Nuutilanmäen kohdalla se tekee pienen mutkan koilliseen.

Alue on lähes puutonta, rakentamatonta mäkeä, joka keväällä 1997 oli hevoshakana. Mäellä oli pieni muuntajakoppi tien vieressä, mäen luoteisosassa. Mäen luoteisrinteessä oli myös jäljellä kivijalka ladosta, jonka on merkitty peruskarttaan mutta purettu kartan painamisen jälkeen. Muuntajaa ei ole merkitty peruskarttaan.

Nuutilanmäeltä löytyi arviolta 30-40 ympäristöstään selvästi erottuvaa maan- ja kivensekaista röykkiötä, jotka sijaitsivat koko mäen alueella. Etenkin heti tien lounaispuolella olevat kaksi maan ja kiven sekaista kumpua, halkaisijaltaan n. 4 m, korkeudeltaan vajaan metrin (kuva 1), erottuvat hyvin selvästi autolla ohi ajettaessa. Näihin, kuten muuallekaan alueella ei tehty koekuoppia. Röykkiöiden halkaisija vaihteli 3-10 metrin ja korkeus 0.2-1 metrin välillä. Joissakin oli keskellä iso silmäkivi (kuva 2).

Laidunalueen länsipuolinen osa on metsitetty (mäntyä) kartan painamisen jälkeen. Röykkiöitä löytyi myös tältä metsitetyltä alueelta, mutta metsää ei tutkittu sen perusteellisemmin ja siellä röykkiöt olivat pusikoiden ja aluskasvillisuuden peitossa. On mahdollista, että osassa röykkiöitä ovat kyseessä raivauskasat, ehkä myös kiukaansijat. Röykkiöt ja kummut eivät kuitenkaan ulkoisesti tai sijainniltaan poikkea Päijät-Hämeen hautaröykkiöiksi todetuista rakennelmista. Röykkiöiden muodot tai sijoitus eivät viittaa esim. talonpohjiin.

Huhtikuussa maa oli roudassa minkä vuoksi röykkiöihin ei tehty koekuoppia mutta röykkiöiden rakenne, alueen sijainti rautakaudella todennäköisesti tärkeän vesireitin varrella sekä aivan röykkiöiden viereiseltä pellolta löytyneet merkit rautakautisesta asuinpaikasta (keramiikkaa ym.) sekä alueen kaksi kuppikiveä (ks. Nuutilanmäki 2-4) viittaavat selvästi siihen, että kyseessä on rautakautinen muinaisjäännös.

Nuutilanmäki on niin hyvin säilynyt ja jo nyt nähtävyyshohteeksi sopiva maisemaltaan avoin muinaisjäännösalue, että se tulisi nähdäksemme luokitella I-luokan muinaisjäännökseksi.

Kunta: HARTOLA
Nimi: Nuutilanmäki 2

Kylä: Kalho
Inv.nro:

Mj.tyyppi: asuinpaikka Luokka: 2
Ajoitus: kivi-rautakautinen (+ historiallinen aika?)

Kartta: 3121 08 Koordinaatit: lounaisempi keskittymä
X: 6819 77 Y: 3443 59 Z: 87.0 Z2: 90.0

Pellolla. Kaksi löytökeskittymää. Mustaa maata, palaneita kiviä, löytöjä. Luoteeseen-pohjoiseen viettävää hiekka-hietapohjaista peltoa.

Tutkija: Lehtinen Leena & Sepänmaa Timo tarkastus vv/kk 1997 / 4-5

Tila: Kalho 081 404 0003 0242 (kunta kylä tila talo)
Omistaja: Carlson, Arno
Osoite: Kalho, 19630 KALHONKYLÄ

Löydöt: *km 30483 diar. 15.10.1997*

- : 1 SAVIASTIANPALOJA, rautakauden tyyppiä, 1 kpl, sekoitteena hiekkaa. Ulkopinta oranssinruskea, sisäpinta musta, heikosti naarmutettu.
 - : 2 PALANUTTA SAVEA, 10 kpl, osa melko tiivistä ja raskasta, osa heikommin palanutta. Joitakin kasvipainanteita. Ainakin osa vaikuttaa rautakautta nuoremmalta, "tiilimäiseltä".
 - : 3 KVARTSI-ISKOKSIA, 3 kpl, suurin kappale mahdollisesti kaavinmainen esine.
 - : 4 SAVIASTIANPALOJA, rautakauden tyyppiä, 1 kpl, sekoitteena hienoa hiekkaa ja runsaasti hienojakoista kiillettä. Väri mustanharmaa. Vain toinen pinta ehjä.
 - : 5 KVARTSIESINE, kaavin, 1 kpl, kaareva retusoitu terä.
 - : 6 KVARTSI-ISKOKSIA, 8 kpl.
-

Paikka joen eteläpuolisella pellolla, Kalhon kartanon päärakennuksesta noin 200 m kaakkoon - 300 m itään, Nuutilanmäen läpi kulkevan tien koillispuolella. Löydöt olivat pellolla tiestä noin 5-120 m sekä 160-220 m koilliseen. Maaperä on lähinnä hiekkaa ja hietaa.

Lehtinen & Sepänmaa 1997:

Toukokuun alussa 1997 Timo Sepänmaa, Eero Siljander ja Leena Lehtinen kävivät toisen kerran tarkastamassa huhtikuussa löytyneen Nuutilanmäen muinaisjäännösalueen (ks. Nuutilanmäki 1). Tuolloin lumi oli sulanut röykkiöalueen luoteispuoleiselta, Kalhonjoen viereiseltä pellolta, jotka oli tuolloin myös kynnettyinä.

Peltopoiminnassa löytyi tien koillispuoliselta pellolta kaksi löytökeskittymää. Toinen näistä on noin 5-120 m tiestä koilliseen. Etenkin pellon kaakkoislaidalla, tien reunan tuntumassa maa oli paikoin noesta hyvinkin mustaa sisältäen runsaasti palaneita kiviä sekä melko paljon palanutta savea. Osa palaneesta savesta oli saman tyyppistä kuin rautakautisilla asuinpaikoilla, mm. tiivistemäistä, osa taas tiilimäistä (historiallista aikaa). Rautakauden tyyppinen saviastianpala löytyi tiestä noin 20 m itään ja pellon etelälaidalta noin 50 m luoteeseen. Alueella on myös harvakseltaan kvartsi-iskoksia. Jonkinlaista keskittymää iskokset muodostivat noin 88 m:n tasolla olevan loivan törmän päälle. Tämän alueen talteenotetut löydöt alanumerot 1-3.

Toinen keskittymä on tiestä n. 160-220 m koilliseen, koordinaatit $x = 6819\ 87$, $y = 3443\ 73$, $z = 87-90$. Se on melko selvästi erottuvan, pohjoisessa jyrkästi jokeen viettävän törmän päällä. Tälläkin alueella maa on paikoin selvästi luonnollista tummempaa, mutta ei läheskään yhtä selkeästi kuin edelläkuvatulla alueella. Myös palaneita kiviä ja palanutta savea tällä alueella oli vähemmän. Alueella oli kuitenkin edellistä selvempi keskittymä kvartsi-iskoksia. Alueelta löytyi lisäksi yksi pala rautakauden tyyppistä keramiikkaa sekä jonkin verran rautakuonaa. Alanumerot 4-6.

Kunta: HARTOLA
Nimi: Nuuttilanmäki 3

Kylä: Kalho
Inv.nro:

Mj.tyyppi: kuppikivi Luokka: 2
Ajoitus: rautakautinen

Kartta: 3121 08 Koordinaatit: paikka +/- 10 m
 X: 6819 79 Y: 3443 66 Z: 90.0

N. 2,5 x 2 m:n laajuinen, n. 1 metrin korkuinen kivi, jossa 1 kuppi, halkaisijaltaan. n. 6 cm, syv. n. 2 cm. Kiven pinta rapautunut.

Tutkija: Lehtinen Leena & Sepänmaa Timo tarkastus vv/kk 1997 / 4-5

Tila: Kalho 081 404 0003 0242 (kunta kylä tila talo)
Omistaja: Carlson, Arno
Osoite: Kalho, 19630 KALHONKYLÄ

Lehtinen & Sepänmaa 1997:

Kuppikivi sijaitsee mäen halki kulkevan hiekkatien pohjoispuolella, tiestä n. 80 m koilliseen, laidunalueen pohjoisreunalla. Kyseessä on matala 2.5 x 2 m kokoinen maakivi tien reunasta noin 15 m pohjoiseen ja pellon reunasta noin 25 m kaakkoon. Kiven laelle on hakattu yksi halkaisijaltaan 6 cm kokoinen ja 2 cm syvä kuppi. Kiven pinta on rapautunut.

Kunta: HARTOLA
Nimi: Nuuttilanmäki 4

Kylä: Kalho
Inv.nro:

Mj.tyyppi: kuppikallio Luokka: 2
Ajoitus: rautakautinen

Kartta: 3121 08 Koordinaatit: paikka +/- 10 m
X: 6819 73 Y: 3443 65 Z: 93.0

Matala kalliopalj., halk. n. 1 m, keskellä pyöreä kuppi, halk. n. 7 cm, syv. n. 2 cm.

Tutkija: Lehtinen Leena & Sepänmaa Timo tarkastus vv/kk 1997 / 4-5

Tila: Kalho 081 404 0003 0242 (kunta kylä tila talo)
Omistaja: Carlson, Arno
Osoite: Kalho, 19630 KALHONKYLÄ

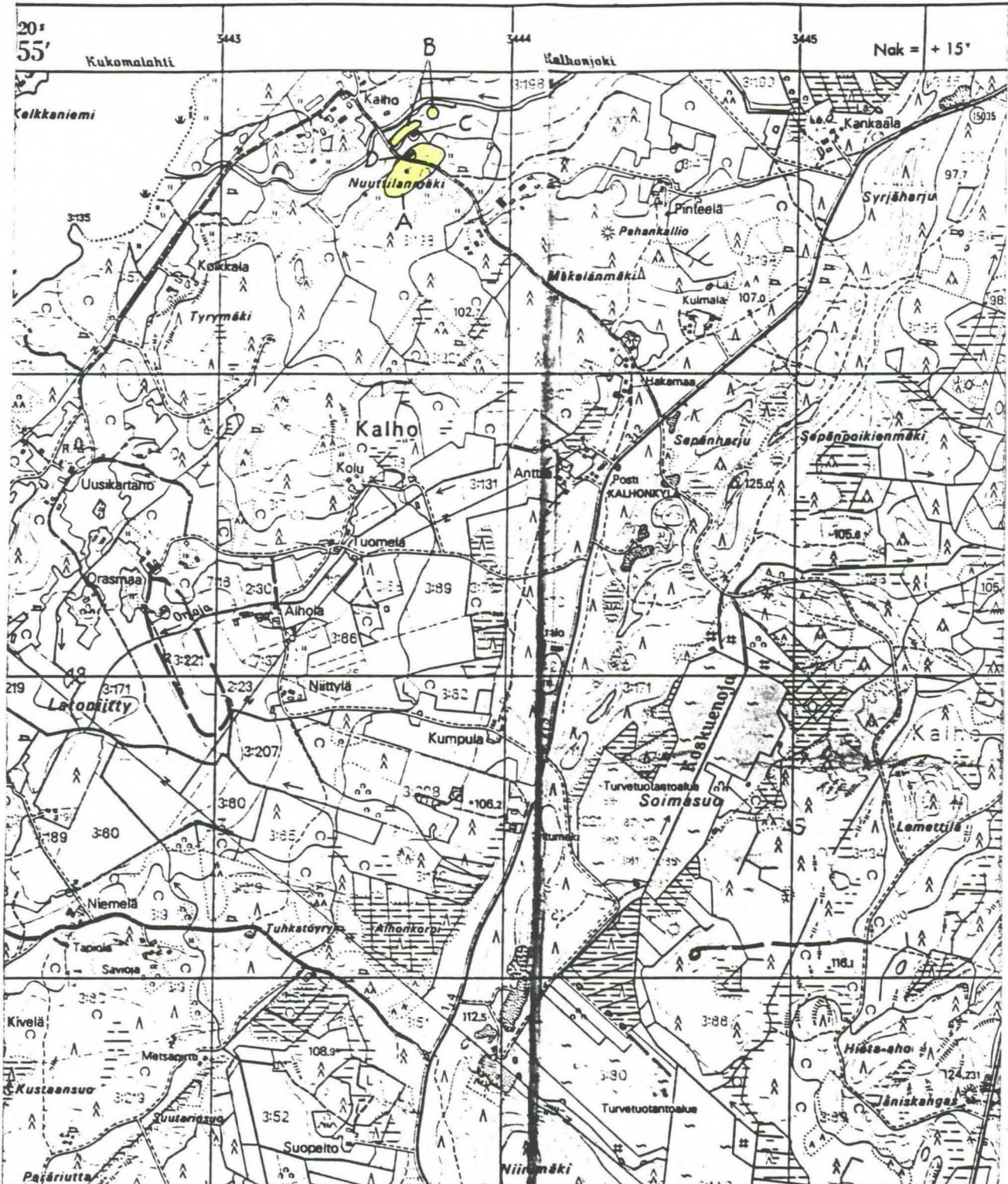
Lehtinen & Sepänmaa 1997:

Kuppikallio sijaitsee tiestä noin 15 m koilliseen. Kyseessä matala kalliopaljastuma, josta esillä on noin 1 neliömetrin kokoinen alue. Paljastuman korkeimman kohdan tienoille on hakattu yksi kuppi. Kuppi on halkaisijaltaan 7 cm ja 2 cm syvä. (Kuva 4.)

HARTOLA, Kalhon kylä

- A: Nuuttilanmäki 1 rautakautinen (-historiallisen ajan?) röykkiöalue
- B: Nuuttilanmäki 2 kivi-rautakautinen (+ historiallisen ajan ?) asuinpaikka-alue
- C: Nuuttilanmäki 3 rautakautinen kuppikivi
- D: Nuuttilanmäki 4 rautakautinen kuppikallio

Pk 3121 08 KALHO

HARTOLA, Kalho, Nuuttilanmäki 1-4

Kuva 1: Nuuttilanmäki 1. Maansekaisia kumpuja. Kuvattu kaakkoon.

Kuva 2: Nuuttilanmäki 1. Silmäkivellinen röykkiö. Kuvattu pohjoiseen.

Kuvat: Leena Lehtinen (omat kokoelmat)

Kuva 3: Nuuttilanmäki 1. Pieniä matalia röykkiöitä. Kuvattu luoteeseen.

Kuva 4: Nuuttilanmäki 4. Kuppikallio.

Kuvat: Leena Lehtinen (omat kokoelmat)